

повітря в мундштучні частини інструменту, що видобувають звуки, які характеризуються природною співучістю. Все це зближує блокфлейту з іншими дерев'яними духовими інструментами і робить її незамінним помічником в руках досвідченого педагога на раннього етапі навчання дітей на духових інструментах і, зокрема, навчання гри на кларнеті.

За умови відповідального підходу до справи, при відповідній підготовці учнів їх попередні заняття на блокфлейті можуть принести велику практичну користь. Важливою проблемою початкового навчання кларнетистів є і кваліфікація педагогів, які ведуть це навчання.

Список використаних джерел

1. Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. *Збірник наукових праць*. Випуск 8. / Упорядник С. Д. Цюлюпа. Рівне : Волинські обереги, 2016. 188 с.

Мартьян Людмила,

викладачка Хорольської
мистецької школи,

Зіненко Володимир,

викладач Хорольської мистецької школи
(м. Хорол)

ТЕХНІЧНА СТОРОНА ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА УЧНІВ НА ЗАНЯТТЯХ ГРИ НА МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТАХ

***Анотація.** У статі розкривається технічний аспект виконавського мистецтва юних музикантів. Визначається поняття «техніка» у широкому та вузькому значенні. Окреслено коло дій педагога у процесі роботи над формуванням технічних навичок володіння інструментом.*

***Ключові слова:** технічний розвиток, педагог, учень, музичний інструмент, заняття.*

Одним із ключових завдань виховання майбутніх музикантів є формування виконавських навичок в учнів дитячих музичних шкіл. Гра на

музичному інструменті є одним з найскладніших видів людської діяльності, який для своєї реалізації вимагає як високого ступеня особистісного розвитку учня загалом, так і налагодженої роботи всіх психічних процесів особистості – волі, уваги, відчуттів, сприйняття, мислення, пам'яті, уяви, а також бездоганної узгодженості тонких фізичних рухів. Високого виконавчого результату учню неможливо досягти без вільного володіння ним технікою ігрових рухів на музичному інструменті, що дозволяє юному виконавцю створювати музично-художній образ твору та передавати власні думки та почуття. Тому оволодіння технічними прийомами та засобами висловлювання музичної думки є актуальним завданням музичної практики, вирішення якої відкриває учню можливість виконання складних фактур у творах композиторів різних стилів і сприяє виразу «внутрішнього» художнього задуму в яскравих звукових фарбах.

Систематичний та планомірний розвиток технічних навичок учнів є одним із головних завдань навчання гри на будь-якому музичному інструменті. Ефективним засобом технічного розвитку учня музична педагогіка називає, перш за все, гами та вправи, що сприяють найбільш сконцентованому та раціональному освоєнню основних фактурних формул та технічних труднощів. Розвиток виконавської техніки є актуальним завданням музичної педагогіки, що пропонує різні навчальні посібники та способи розвитку технічних навичок.

Більшість шкіл гри на інструменті різних авторів містять численні та корисні методичні вказівки, що зберегли своє значення до тепер. Але в них не має повного та комплексного викладу методик викладання, системи навчання та виховання виконавця.

Не секрет, що при навчанні учнів педагог часто використовує виключно свій особистий досвід, згадуючи свої власні враження від перших уроків зі своїм викладачем. Він застосовує ту саму послідовність дій, ті ж вправи, той же репертуар. При цьому часто не враховується, що така наслідувальна методика може бути абсолютно не придатною для даного

учня, бо не враховуються індивідуальний психо-емоційний розвиток учня і досягнення педагогічної думки сучасної музичної педагогіки.

На сьогодні педагоги приділяють серйозну увагу технічним проблемам та методам їх вирішення на всіх етапах навчання. Коли говорять про виконавську техніку, то мають на увазі суму умінь, навичок, прийомів гри на інструменті за допомогою яких виконавець досягає потрібного художнього, звукового результату. Поза музичним завданням виконавська техніка не може існувати. Деякі розуміють під технікою лише те, що стосується швидкості, сили, витривалості у грі. Виконавча техніка включає все, чим повинен володіти музикант, який прагне змістовного виконання.

Техніку не можна створювати на порожньому місці. Для її досягнення необхідно використовувати всі природні анатомічні можливості, що є у людини, починаючи від ледве помітного руху суглоба пальця, всього пальця, руки, передпліччя, плечового пояса аж до участі спини, всієї верхньої частини тулуба, починаючи від однієї точки опори – кінчиків пальців на клавіатурі – і закінчуючи іншою точкою опори – на стільці.

Насамперед, варто визначити, що таке техніка музиканта-виконавця. З погляду більшості учнів (та й багатьох педагогів), техніка – це швидкість і спритність пальців; це вміння зіграти «в темпі» (міцно, чітко, впевнено) гами, арпеджіо, октавні пасажі, комбінації з подвійними нотами тощо. Безперечно, і швидкість, і спритність, і чіткість – все це входить у поняття техніки, але аж ніяк не вичерпує його. Мова в даному випадку може йти про техніку у вузькому значенні слова. Існує й інше значення техніки, більш глибоке, об'ємне, універсальне. Техніка, якщо підходити до неї з загально естетичних позицій, – це вміння художника висловити у творчості саме те, що хоче висловити; це можливість матеріалізувати свій задум у звуках. Щодо професії музиканта, то це означає можливість реально втілити у виконанні ті звукові образи, які створені уявою художника і живуть у його внутрішньому світі. З появою нових інструментальних можливостей ускладнювались види фактури, з'являлися нові ігрові прийоми.

Основна мета технічного розвитку – забезпечити умови, за яких технічний апарат буде здатний краще виконувати музичне завдання. Зростання та «дозрівання» учня пов'язані з розширенням уявлень, поглибленням відчуттів, з активним прагненням яскравіше висловити характер та зміст музики. Технічний апарат при цьому слід розвивати так, щоб він був у повному контакті із зростаючими задачами. А для цього виконавський апарат треба розвивати у певних напрямках: гнучкість та пластичність апарату, зв'язок та взаємодія всіх його ділянок при провідних живих та активних пальцях, доцільність та економія рухів, звуковий результат. Домагаючись з перших кроків навчання нерозривного зв'язку музично звукового подання з ігровим прийомом, слід тією чи іншою мірою розвивати перелічені принципи. Без них контакт музичного та технічного розвитку буде надзвичайно скрутним, а іноді залишається лише на словах.

У роботі над технікою гри на музичному інструменті рекомендуємо звернути увагу педагога на вирішення питань:

1. Добір комплексу вправ для учня (при цьому враховуються складність тексту, завантаженість дитини та її аналітичні здібності).
2. Детальне роз'яснення вимог щодо механіки та звуковидобування для кожної вправи (тобто формування критеріїв оцінки якості гри).
3. Допомога у доборі вихідного темпу для кожної вправи (темп, в якому учень здатний самостійно аналізувати свою гру та при необхідності впливати на ситуацію).
4. Роз'яснення методики роботи (кілька разів поспіль грати вправу, скільки підходів робити, скільки часу на неї витратити, у яких випадках збільшувати темп, як контролювати виконання якісних характеристик).
5. Здійснення функцій контролю (оцінка актуальності обраного учнем темпу і за необхідності внесення коригувань у звуковидобування та механіку, зазвичай контроль здійснюється після певного часу, як правило, на наступному занятті).
6. Установлення цільового темпу (кількісна характеристика, яку учень

повинен досягти до наступного заняття, зберігши при цьому якісні характеристики).

7. Своєчасне заняття з контролю поточної вправи та видача наступного (всі вправи знімаються з контролю при досягненні певних кількісних характеристик, що говорить про формування у музиканта необхідних умінь та навичок, які можуть бути перевірені на складнішому матеріалі).

Приблизно такий же підхід здійснюється і при роботі над творами.

Отже, у сучасній музичній педагогіці все більшого поширення набуває психотехнічна школа, в основі якої лежить слуховий метод, де механічні вправи поступаються місцем свідомій роботі над руховою технікою. Головна увага тут приділяється розкриттю творчих здібностей учнів, формуванню техніки на основі яскравих та змістовних художньо-образних уявлень. Немає сумніву, що у будь-якому мистецтві вищі досягнення будуються на міцному фундаменті свідомого оволодіння майстерністю. Основою музичного виконавства є контроль над інструментом. Цей шлях веде до техніки, яку вимагає сучасний високий рівень розвитку виконавського мистецтва.

Список використаних джерел

1. Антонюк В. Формування індивідуального виконавського стилю : наукове дослідження. Київ : Українська ідея, 1999. 24 с.
2. Дроздова О. О. Творча складова в структурі елементів мистецтва виконання на гітарі. / *Музичне мистецтво: Захід-Схід*. Міжнародна науково-творча конференція. Одеса : ОНМА, 2018. С. 9.
3. Дроздова О. О. Духовно-творча складова технології гітарного виконавства // *Мистецтвознавчі записки* : наук. журнал. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. 2018. № 33. С. 457–465
4. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання. К.: ІЗМН, 1997. 248 с.